idas paistab üle madalapõõsalise, paiguti isegi lageda raba, järsunõlvaline Laiuse mägi, kirju mitmevärvilisist kultuurmaistute laikudest. Põhjast ja lõunast aga palistab vaatevälja sinetav lehtmetsa-viir, mille keskel asub alev, ümbritsetud põldudega. Aluspõhja moodustav Raiküla lade avaneb Pedja jõe kallastes ja naabruses olevais paemurdudes üsna pinna lähedal.

Veed. Alevi lähedaks suuremaks ja ainsaks veesooneks on Pedja jõgi, mis jookseb vooremaastikule üldiselt omases loode-kagu sihis, raudteejaamast umbes 1 km ida pool, kahe madala künnise vahel. Alevist lõunasse ja kakku ulatuval madalamal alal on ainult mõned kraavid, mis juhivad vett heinamailt Pedja jõkke.

Taimkatte suhtes pakub alevi ümbrus vähe vaheldust, moodustades laia lageda metsatu ala keset ümbritsevaid suuremaid metsi. Selle lagendiku põhja- ja loodepoolne kõrgem osa ning kakku ulatuvate voorte laed on põldude all, kuna voorte vahelises lohus ja kagupoolsel madalal alal on heina- ja karjamaad vähesearvuliste puude ja põõsastega. Rohkem metsa on alevi piirides, olgugi et korraldatud puiestikud puuduvad. Tihedamaid puudesalku näeme alevis raudteejaama taga ja mõne maja ümber. Raudteed piirab mõlemalt poolt pea katkestamatu kuusepõõsaste rida.

4. Inimene.

Tänavastik ja hoonestik. Alevi keskuseks ja esimoodustuseks on raudteejaam, mille ümbruses on tekkinud esimesed ehitused ja laiali levinud peaasjalikult maantee ääri mööda. Ühelt poolt ulatub ehituste rida piki Põltsamaa ja Tartu poole viivat maanteed, mis on ühtlasi ka alevi suuremaks ja tähtsamaks tänavaks (nimi: Suur tänav, vt. 176. joon.), kuna teise peaharu moodustab raudteega rööbiti põhja poole kulgev jaama ja Jõgeva mõisa vaheline tee (alevis Jaama tänav). Nende kahe täisnurgi lõikuva peatänava vahel on mõned vähemad ühendusetänavad: Suur tänava jätkuna raudteest idasse Pedja jõe poole ulatuv Jõe tänav, Jaama tänavat Suure tänavaga raudtee ülesõidukohal ühendav Vene tänav ja paar Suure tänavaga rööbiti looksvat vähemat tänavat (Turu ja Aia tänav). Suure ja Turu tänava vahel, raudteest pisut läänes, on umbes $^1/_2$ ha suurune turuväli. Pidev ehitustik ulatub piki Jaama tänavat põhja poole umbes $^1/_2$ km ja piki Suurt tänavat läände pisut üle 1 km: i, kuna üksikud eraldi seisvad ehitused ulatuvad veel kaugemale, moodustades ülemineku alevi ja ümbritsevate külade vahel.

Jõgeva alev ei ole harilik kiriku alev, vaid tema tekitajaks on olnud raudteejaam, mille ümber on kujunenud kõige esmalt ladud ja kauplused, nii raudteega toodava ja maale laialisaadetava kui ka maalt kokkuostetava ja raudteel edasitoimetatava kauba jaoks. Ainete osalise ümbertöötamise jaoks on asutatud mõned vähemad töökojad ja tehased. Lisaks on alevisse asunud veel käsitöölised alevi- kui ka ümbruskonna taluelanikkude tarvete rahuldamiseks.